

30. avgust 1971

Sava

Kranj

Številka 14/15

LETO XI.

INDUSTRIJA GUMIJEVIH, USNJENIH IN KEMIČNIH IZDELKOV

Samoupravni sporazum

Delavski svet podjetja je na svoji 1. seji dne 20. 5. 1971 imenoval tri člane v skupno komisijo s podjetjema Sigma Ptuj in Protektor-Vulkan Ljubljana, ki naj pripravi osnutek samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v gumarski industriji Slovenije. Imenovana komisija je do določenega roka, tj. do konca meseca julija, izdelala osnutek sporazuma in ga predložila vsem trem podjetjem v razpravo. Ta samoupravni sporazum ne bo veljaven po končani razpravi in po dokončni potrditvi vseh treh delavskih svetov kot je to običajno za sprejem vseh samoupravnih aktov, ampak šele ko ga bo dokončno potrdila še posebna republiška verifikacijska komisija in ko bo vpisan v register teh sporazumov pri republiškem sekretariatu za delo.

V razprave o samoupravnih sporazumih se vključujejo tudi sindikalne organizacije, dočim republiški odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije daje nanj z zakonom določeno soglasje. Med prvimi razpravljavci o osnutku je bil že tudi svet za kemijsko in gumarsko industrijo pri republiškem odboru sindikata, ki ga je na seji, dne 30. julija letos ugodno ocenil in predložil predsedstvu tega odbora v dokončno soglasje.

S ponedeljkom, 16. avgustom pa se je začela razprava o osnutku sporazuma tudi v našem podjetju. Po posebnem razporedu bodo o njem razpravljali in ga ocenili člani svetov vseh delovnih enot, vodje in drugi najodgovornejši strokovni delavci v delovnih enotah, politični aktiv podjetja in končno delavski svet podjetja. Delavski svet podjetja bo na svoji seji v začetku septembra tudi obravnaval in ocenil izvedeno razpravo v podjetju ter vse zbrane pripombe in predloge iz te razprave. Na ta način pričakujemo, da nam bo po odločitvi delavskih svetov vseh treh podjetij in po pridobitvi soglasja republiškega sindikalnega odbora, že v prihodnjem mesecu sporazum verificala republiška verifikacijska komisija, kar bi nam omogočilo, da bomo takrat lahko postopali po njegovih določilih v pogledu delitve ustvarjenega dohodka.

STEFAN MARCIJAN

Na sliki: člani svetov delovnih enot kadrovska služba, varnost podjetja in delavska restavracija razpravljajo o predlogu družbenega dogovora med Protektorjem iz Ljubljane, Sigmom iz Ptuja in našo tovarno. Takšni sestanki bodo v vseh delovnih enotah.

Kdaj delajo naši folkloristi?

Kljub temu, da v našem glasilu že dalj časa nismo pisali o naši folkloristi skupini, je bila med tem časom zelo aktivna, saj je imela v juniju in juliju kar 28 nastopov. Vsak teden enkrat plešejo za angleške turiste, ki obiščejo Kranj, omembe vredni pa so tudi nastopi v Železni kapli in dva nastopa v Italiji. Naši folkloristi so letos sodelovali tudi na izseljenškem pikniku v Skofji Loki, kjer

so doživeli zelo lep sprejem. Imeli so še vrsto drugih nastopov in predvidevajo, da bodo do konca leta presegli lansko rekordno število nastopov (37).

Letos so obogatili svoj program z novim plesom iz Baranje. Zaradi težav z glasbeno spremljavo teh plesov še niso predstavili publiki. Zagotavljajo pa, da bodo v jeseni na prireditvi za člane kolektiva skupaj z oktetom, lahko predstavili veliko novega.

Konec tega meseca se bodo udeležili tekmovanja folkloristov skupin v Stari Gorici. S programom, ki so ga izbrali za ta nastop, in glede na konkurenco, računajo na precej visoko uvrstitev. Toda o tem je zdaj še prezgodaj govoriti, zato bomo o tem pisali prihodnje.

Spomladi letos smo v eni od števil glasila pisali, da imajo folkloristi dve skupini: starejšo in mlajšo, ki je začela vaditi lanske jeseni. Ta skupina je zelo napredovala, saj so se naučili večino programa, ki ga pleše starejša skupina. V zadnjem času skupini nastopata skupaj in sta se praktično strnili v eno skupino. V začetku oktobra bodo sprejemali nove plesalke in plesalce ter glasbenike. Člane kolektiva vabijo, da se jim pridružijo. Torej prihodnjič o sodelovanju naših folkloristov na tekmovanju folkloristov skupin v Stari Gorici.

STONE BAJUK

IZREDNI ŠTUDIJ

Pri razpisu o izrednem študiju, ki je bil objavljen v našem časopisu 16. junija letos, je zaradi tiskarskega škrapa izpadel odstavek:

NA RAZPIS SE NAJ JAVIJO TUDI TISTI DELAVCI, KI SO RAZPOREJENI NA DELOVNA MESTA, ZA KATERA NIMAJO USTREZNE IZOBRAZBE, IMAJO PA POGOJ, DA SI JO PRIDOBE. TE KANDIDATE BOMO POVABILI NA RAZGOVOR IN JIM SVETOVALI SMER ŠTUDIJA.

Prosimo vse tiste delavce, ki imajo obveznost do izobraževanja in bi želeli skleniti pogodbo o izrednem šolanju, naj takoj vložijo pismeno prošnjo.

Prošnji je treba priložiti prepis zadnjega šolskega spričevala.

IZOBRAŽEVALNI CENTER

Disciplinska komisija na delu

Aktualno

Ponovno opozorilo

Prav gotovo ste že sami opazili, da skoraj ne mine mesec, da v Savi ne bi odkrili tatu. Skoraj ne mine mesec, da kdo od Savčanov ne bi bil izključen iz tovarne zaradi takega prekrška. Kaj to pomeni? Je vedno več tatvin? Ne! To pomeni, da je redka tatvina ostane skrita.

Niti en primer, ko so člani delavskega sveta odločali o izključitvi zaradi tatvin (pa tudi zaradi drugih prekrškov), ni bil prijeten. Toda marsikdo se zamisli nad zadnjim primerom: kradel je delavec, ki je zaslužil 250.000 SD na mesec. Člani delavskega sveta so sklenili, da mora iz podjetja. Tatvina je tatvina: petdeset ali pet tisoč.

Zato vas ponovno opozarjamo: večino predmetov, ki jih služba varnosti odkriva pri posameznikih in ki so bile ukradene v tovarni — lahko kupite. Zdaj imamo namreč razmeroma dobro urejeno prodajo manjvrednega in odpadnega materiala. Pojdite po tej poti — krasti pa se ne splača. Tisti, ki ste nagnjeni k tatvinam, prej pomislite na to, kaj bo z vami!

Jože Stular

»DAM VAM EN MILIJON ZA PETDESET TISOČ DINARJEVI!«

Že nekajkrat smo pisali, da se nam čudno zdi, da nekateri postavljajo svoje delo na kocko s tem, ko kradejo. Že večkrat se je namreč zgodilo, da bi se tisti, ki je zaloten pri tatvini, rad odkupil z mnogo večjo vsoto, kot je vrednost ukradenega blaga. Zato ugotavljamo, da tisti, ki kradejo, vse premalo pomislijo na posledice. Z gotovostjo namreč lahko trdimo, da pride danes že vsaka tatvina na dan. Veliko jih odkrije za to organizirana služba, nekaj pa je taktih, ki se sami izdajo. Torej računice je dokaj kratka in jasna. Navedene ugotovitve ne objavljamo zato, da bi strašili; taka so dejstva.

Veliko pametneje je torej živeti pošteno, brez bojazni in imeti čisto vest. Koliko je to vredno, ve najbolje tisti, ki je bil zaloten pri tatvini. Nikomur ne priporočamo, naj se prepriča sam. Raje verjemite!

BLAŽ STUDEN

FOLKLORISTI SAVE NA KRAJEVNEM PRAZNIKU

Ob praznovanju krajevnega praznika Voklo in Prebačevo je bila na predvečer nočna gasilska vaja, v kateri je sodelovalo kar deset gasilskih skupin, med njimi tudi gasilci Save.

Naslednji dan, na osrednji proslavi, pa so savski folkloristi s svojim nastopom pričeli bogat kulturni program. Veliko število gledalcev jih je navdušeno pozdravilo in mnogi so izrazili željo, da bi Savčani še kdaj prišli mednje.

IVAN PETRIČ

Tu, med nami

Po dopustu sem dobil nalog, naj malo pogledam po podjetju, kaj je novega. Pot me je najprej vodila v novo velopnevmatikarno. Ker sem pred leti tudi sam delal v tej enoti, sem bil prepričan, da bom našel kaj zanimivega za objektiv. Ko sem si ogledoval nove stroje, lepo popleskane prostore in nove obraze, me pocuka za rokav delavka in mi reče: »Ivanko slikajte, prav danes praznuje 25-letnico službovanja v Savi!«

Vesel sem bil, da ji lahko sežem v roko in ji čestitam ob njenem osebnem prazniku. Poiskal sem beležko in svinčnik in razgovor je stekel.

IVANKA SAVS mi je povedala, da je doma iz Preddvora. V službo se vozi z avtobusom in je do nedavnega delala v obratu I. Po kolektivnem dopustu pa je prišla s prvo skupino iz delovne enote velopnevmatikarna v obrat II. V novem okolju se dobro počuti, le prestopanje v drug avtobus jo moti. Sodelavci se dobro razume pa tudi s plačo je kar zadovoljna. Posebnih želja — kot mi je zatrčila — nima. Le to si želi, da bi bili doma kar najbolj zdravi. Ima štiri otroke, mož pa je invalidsko upokojen, tako da mora Ivanka po »šihu« doma še pošteno delati. Skromna, vesela in zadovoljna je 25 let posvetila na-

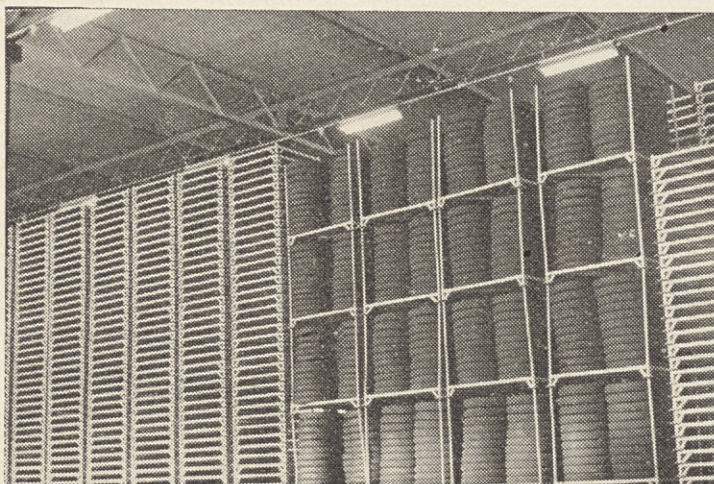
(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

predku Save. S tovarno je bila v težkem in lepem in zato je prav, da ji zaželimo še obilo lepega v prihodnje.

● V skladišču gotovih izdelkov me je presenetilo to, da je bilo skoraj prazno. Kako to? Naj vam povem, da je prodajna služba delala tudi med kolektivnim dopustom. Zanimanje za naše izdelke pa je na tržišču vedno večje, zato torej ni nič čudnega, da so zaloge sorazmerno hitro pošle.

Posebej je treba pohvaliti delavce v tem skladišču, saj povsod velja vzoren red, kar pa mnogokje pogrešamo. Ob tem bi se morali zamisliti, če je po nekaterih delovnih enotah res potrebno toliko navlake in neurejenosti.

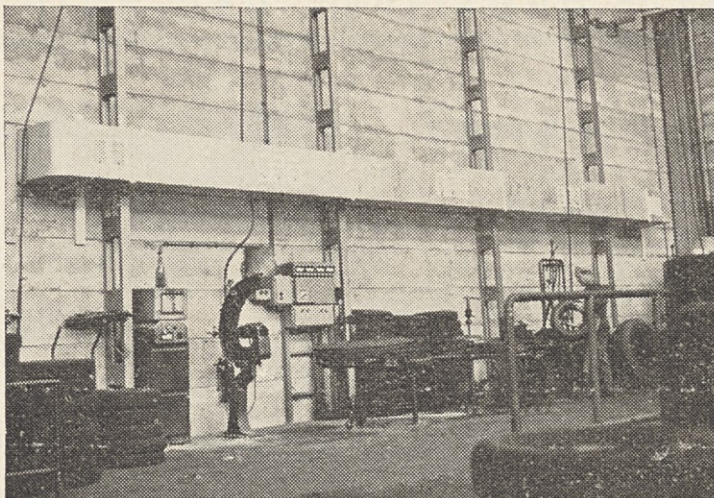
● V skladišču sem naletel še na komisijo, ki je reševala reklamacije. Komisijo sestavljajo trije člani: iz službe kontrole kakovosti, iz razvojno-tehnološkega inštituta in iz avtopnevmatikarne. Reklamirane izdelke ob pregledu najprej ločijo na izdelke s tovarniško napako in izdelke brez take napake. Prve ocenijo še po tem, kakšna

je obraba profila in določijo odstotek manjvrednosti, ki bo posameznemu izdelku priznan. Druge pa izločijo iz nadaljnega postopka. Naj zapišem še to, da je reklamacij tako malo, da so komaj vredne omembe in na to smo lahko ponosni.

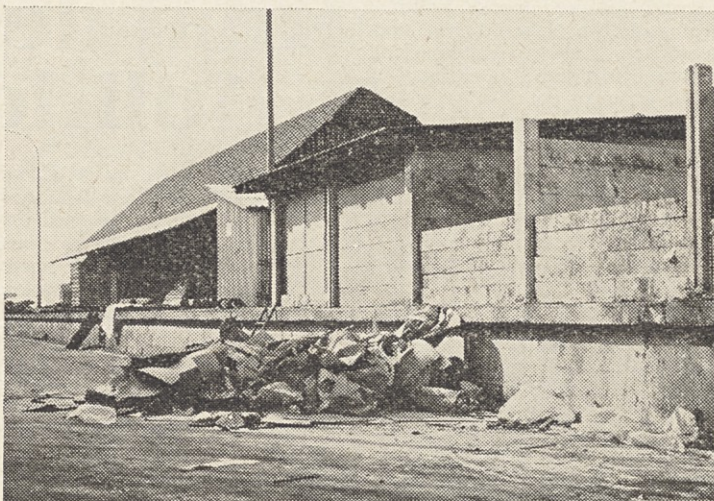

● Naslednja postaja je bila delovna enota polizdelki. Oko se mi je ustavilo na priletnem delavcu, ki se je trudil prepeljati zmesi od vskladiščenja do tehtnice in nato do dvovalčnika. Stopil sem bliže in videl, da se je kazalec na tehtnici ustavil pri 960 kg. Pomislil sem: »Saj to je vendar teža za konja!« Uganil je moje misli in mi dejal: »Kar slikajte, kako se tukaj mučimo in prevažamo vse to. Človek mora dušo pustiti tukaj, pa se nihče ne zmeni. Imeli smo električno žabo, pa se je pokvarila in zdaj že dva meseca čakamo, da bo popravljena. Se vam ne zdi, da je to malomarnost?« Kaj naj bi mu rekel? Napravil sem posnetek, ki je dokaj zgovoren. Morda bo to kaj pomagalo!

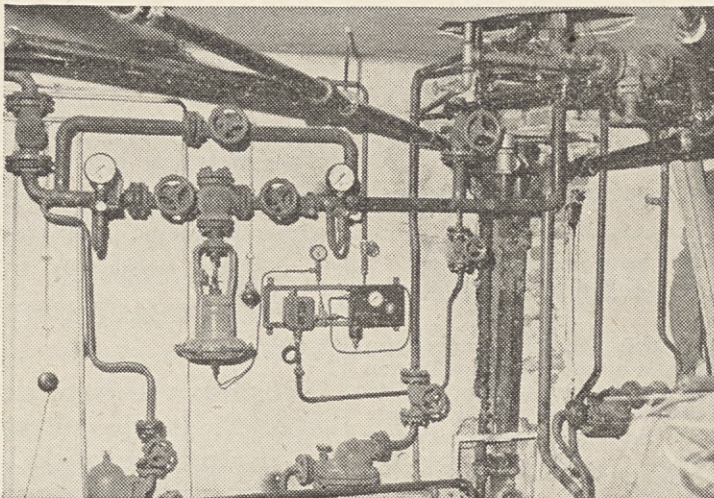
● Na koncu nove tehnične hale sem se ustavil ob kontrolorjih avto plašcev. Z veseljem so mi pokazali, da so končno dobili ventilacijo, brez katere je bilo do sedaj zaradi vročine, ki jo izžarevajo preše, neznošno. Povedali so, da so morali pošteno sitnariti, da so to dosegli.

Tu, med nami

● Ko sem se vračal, so me zbadle »cvetke« za valjarno. Smetišče ne služi svojemu namenu, saj so boksi prazni, vse okrog njih pa je navlake na pretek. Malomarnost delavcev je na višku. Vodje in izmenski vodje bi morali biti na to bolj pozorni in po potrebi tudi koga kaznovati, kajti če ne zaleže beseda, bo pa kazen! Gotovo boste rekli, čemu se vtikam v to, pa čeprav je resnica, kar sem napisal. Prav bi bilo, da me prihodnjič napotite še v druge delovne enote, kjer ni vse tako, kot je treba.

● Kot zadnjo zanimivost vam predstavljam še strojnico pod našo menzo. Po kolektivnem dopustu tu namreč ni »klapalo« vse tako, kot bi moralo. Razumljivo, saj so popravljali prostore in mehanizacijo v kuhinji. Dela so se zavlekla nad predvideni rok in so pomivali jedilni pribor kar zunaj, ne glede na vreme.

Poglejte, kakšno strojnico bo imela naša kuhinja: po številu ročic, manometrov in podobnih instrumentov bi bilo dobro, da bi kuharice imele še izpit za kurjača parnih kotlov, da bi znale upravljati z vsem tem.

● Tako! Nanizal sem vam nekaj zanimivosti, drobnih resnic naše tovarne. Morda si v glasilu želite prav takšnih novic; veseli bomo vsakega predloga, vsake upravičene kritike, vsake pomoči. Vsak od vas najbolje pozna razmere v svojem okolju in prav bi bilo, da bi jih mi z vašo pomočjo prikazali kolektivu. Naj bo Sava resnično vaš časopis!

JANEZ JEREB

Ali že veste, da ...

● je bil inž. Franc Sušnik 3. avgusta imenovan za novega vodjo velopnevmatikarne.

● je bilo v prvem polletju v Savi zaposlenih 2743 delavcev, dva meseca kasneje pa 2746. V dveh mesecih smo torej sprejeli na delo samo tri nove delavce.

● se je v mesecu juliju v Savi zaposlilo 13 delavcev, prav tako pa jih je tudi zapustilo podjetje.

● je bilo v prvem polletju v naši tovarni 78 obratnih nezgod. S tem je nastal izpad 1377 delovnih dni.

● je bil inž. Filip Majcen izvoljen za sekretarja ZK.

● je oddelek za družbeni standard letos prejel 150 prošenj za dodelitev posojil za individualno gradnjo. Ugodno je bilo rešenih 75 prošelj.

● je pravna služba v prvem polletju vložila 403 tožbe za plačilo našega blaga. Prav tako je imela 1 delovni spor in 4 tožbe za izpraznitev stanovanj, ki so last kolektiva.

● je med delavci, ki so vložili prošnjo za dodelitev kredita, šest takšnih delavcev, ki so imeli samo 300 din dohodka na družinskega člana.

● je v organizaciji oddelka za družbeni standard letovalo 300 članov kolektiva in njihovih svojcev.

● imamo kljub izrednemu pomanjkanju stanovanj v podjetju dva primera, ko imata delavca že dlje časa dograjeno hišo, v katero je bilo vloženo precej tovarniških sredstev, pa sta sedaj prazni.

● prodaja v »pasjih dneh« naša delavska restavracija 2120 steklenic oranžade in 450 steklenic radenske dnevno.

● izdajo v obratu II 300 do 400 obrokov v eni uri. Zato ni čudno, da so včasih »repi« tako dolgi. Prostorji komaj še »prebavijo« takšno obremenitev. O novi kuhinji in drugih prostorih pa zaenkrat še kar molčimo.

● je naša največja delovna enota avtopnevmatikarna s 417 zaposlenimi. Od tega je 356 moških in 61 žensk. Najmanjša delovna enota pa so kemični izdelki, ki ima vsega skupaj 4 zaposlene, in sicer 2 moška in dve ženski.

J. J.

Zahvale

Prisrčno se zahvaljujem vsem v tovarni Sava za denarno nagrado in regres. Čeprav sem bil denarja zelo vesel, saj sem ga porabil za najbolj nujne reči, pa sem bil še bolj vesel, da ste se me spomnili.

Vse skupaj tovariško pozdravljam! Nekdanji sodelavec FELIKS KOPAC, žiri 85, nad Škofjo Loko.

Sodelavcem skladišč gotovih izdelkov v obratu II, IV in skladišču Merkur, se zahvaljujem za cvetje in izraženo sožalje ob tragični izgubi moje ljube hčerke Vesne.

FRANCKA BIZJAK

Ob tragični izgubi moje drage mame TONČKE BOHINEC, se iskreno zahvaljujem vsem njenim sodelavkam za venec, spremstvo na njeni zadnji poti in za izraze sožalja. Iskrena hvala tudi sindikatu tovarne za denarno pomoč in za besede ob odprtem grobu

sin JANKO DOLŠAK

FRANC ŠTERN se zahvaljujem sodelavcem razvojno-tehnološkega inštituta razvojni skupini pnevmatika za izrečeno sožalje in venec ob tragični izgubi očeta Franca.

Ob smrti mojega dragega moža mi je stala ob strani vrsta sodelavcev podjetja Sava in Tekstil-indus Kranj. Prisrčna zahvala vsem, ki ste mi izrekli sožalje in nudili pomoč ob težki izgubi. Iskrena hvala vsem darovalcem vencev in vsem, ki ste spremili pokojnika na zadnji poti.

JOŽICA DRINOVEC

Zakaj so delavci ustavili delo?

Skoraj mesec dni je minilo od zadnje številke Save, zato je prav da vam povemo, zakaj je ta številka izšla z zamudo. REDAKCIJO smo lahko zaključili šele, ko so strokovne službe pripravile analize, podatke in ostale informacije o štrajku. Pa tudi družbenopolitične organizacije so razpravljale, analizirale in sklepale, zakaj je prišlo do štrajka in kakšne so posledice. Naj povemo še to, da delo strokovnih služb ni bilo niti najmanj lahko, saj so morale opraviti vrsto del, ki niso bila v njihovem programu, prav tako je bilo z družbenopolitičnimi organizacijami. Predvsem sindikalna organizacija in ZK sta imeli v zadnjih 14 dneh precej razgovorov, bodisi v oddelkih, pododborih, izvršnem odboru, predsedstvu ZK, pa tudi konferenco moramo omeniti.

Predvsem naj vas opozorimo, da nikakor nimamo namena niti želje deliti delavcev v Savi na »one zgoraj in one spodaj«, na strokovnjake in proizvodne delavce, na tiste, ki delajo, in tiste, ki ne delajo. Prepričani smo, da smo vsi v tovarni potrebni, da vsakdo prispeva k razvoju in poslovnim rezultatom, priznamo pa tudi, da so pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki sicer nikakor niso mogle bistveno vplivati na to, da bi v tovarni prišlo do štrajka. Z informacijo, ki jo imate pred seboj, želimo samo podati stališče, mnenje k razpravi DPO in seveda sklepe, kaj je povzročilo štrajk.

Pa še tole: štrajk ni bil v Savi, ampak le v nekaterih delovnih enotah, ki pa so potegnile za seboj še delavce v drugih proizvodnih delovnih enotah, ki niso imeli namena in ne želje štrajkati.

Po temeljitih analizah je ugotovljeno, da je na to, da so v nekaterih delovnih enotah delavci ustavili delo, vplival predvsem nizek osebni dohodek za mesec junij, seveda je treba upoštevati, da smo v obdobju, ko se življenjski stroški neprestano povečujejo, ko se povečujejo stroški komunalnih uslug itd. Toda tisti, ki so štrajkali, in se pritoževali, da s tako nizko plačo ne morejo na dopust, si ne morejo privoščiti tega ali onega, so le pozabili, da so ti povečani stroški prizadeli vse, tudi delavce v strokovnih službah in tudi delavce v drugih podjetjih, ki dobivajo občutno nižje osebne dohodke kot v Savi, tudi upokoјence itd.

Pa še tole moramo povedati: ni res, da je bil junijski osebni dohodek za vse nizek, res pa je, da je bil za nekatere; toda malo tistih, ki so dobili resnično malo denarja, je začelo štrajkati, več pa je bilo tistih, ki niso nikoli z ničemer zadovoljni. Ustavitev dela je presenetila vse: tako delavce v proizvodnji, v strokovnih službah in družbenopolitične organizacije. V mnogih delovnih enotah sej svetov delovnih enot niso imeli tudi po pol leta ali še več. V mnogih delovnih enotah enostavno ni bilo čutiti dela sindikata, sindikalnih pododborov, mnogi člani ZK so člani samo na papirju, njihova stališča, njihovo odločanje in njihovo delo pa je dostikrat slabše od nekomunistov. Nesporno je, da bi svoje zahteve, ki so jih delavci izražali v štrajku, lahko uveljavili popolnoma legalno — po samoupravnih poti in samoupravnih predpisih, seveda pod pogojem, da bi vse sile delovale tako kot bi morale, tako, kot imamo zapisano v statutu.

Tudi pripombe na vodje delovnih enot so bile nekatere upravičene, kajti tudi le-ti se samoupravnih poti in političnih organizacij vse premalokrat poslužujejo,

da bi izpolnili delovne naloge, da bi uveljavili red v delovnih enotah itd. Toda ob vsem tem pa je popolnoma nepravilno in neupravičeno, da so nekateri izmed štrajkašev vzklikali parole, da nekateri zaslužijo po milijon in pol, tajnice 700.000 din itn. Razumljivo je, da so take parole marsikoga pritegnile, češ »saj res živimo v krivičnih odnosih!«. Tudi to, da so bili med delavci, ki so prekinili delo, ljudje, ki so dobili od podjetja stanovanje brezplačno, ali so pa dobili večja posojila, da so bili med njimi ljudje, od katerih sta mož in žena zaposlena v Savi — on izmenski delovodja, ona kvalificirana delavka — torej s poprečno dobrimi osebnimi dohodki, nikakor ni razumljivo. Prepričan sem, da se boste mnogi iz proizvodnih delovnih enot strinjali z menoj, da nikakor tudi ni razumljivo, da so bili med štrajkaši nekateri pijani, da so med demonstracijami po mestu mimogrede zavili še v gostilne in potem vpili pred staro pošto itd. Pripomb je bilo veliko, toda žal veliko neresnih in neresničnih (npr. tisto o milijonskih plačah), priznamo pa, da so bile nekatere utemeljene in opravičene in na vse tiste smo odgovorili, bodisi v zadnjih treh Informatorjih, bodisi v tej številki glasila, pa tudi v prihodnje bomo o tem še pisali.

Rezultati štrajka so vam znani. Delavski svet podjetja je na svoji 1. izredni seji 15. julija sprejel 9 sklepov, od katerih so nekaterim pomembni le prvi šesti, za večino pridnih in poštenih Savčanov pa ostali, kajti le-ti se nanašajo na nas vse, ki bomo morali malo resneje in prizadevneje delati, pa bosta tudi naš dohodek in osebni dohodek ustrezna neprestanim podražitvam.

Posledice so neugodne za vse v Savi, kajti veliko naporov nas bo stalo, da si bomo ponovno zaupali med seboj, saj se je zdaj v tem kratkem času že drugič zgodilo, da so bile proizvodne delovne enote bolj nagraјene od strokovnih služb. Dejstvo pa je, da prav nihče v Savi ne more trditi, da dela za koga drugega, oz. da ta ali oni ne dela itd. Vsekakor dopuščamo možnost, da tak primer tudi kje je, toda vsak je dolžan, ponavljam, dolžan take primere razkrinkati. Zato pa imamo vsekakor zelo veliko poti, bodisi preko samoupravnih organov v enotah, centralnih organov upravljanja, bodisi družbenopolitičnih organizacij. Tako obsežen štrajk je bil pri nas po vojni prvič in upajmo tudi zadnjič. Strokovne službe in strokovni delavci so že dobili naloge, da pripravijo primerna strokovna določila, ki jih bomo vnesli v statut in ki bodo dokaj natančno določala, kakšne dolžnosti in pravice ima vsakdo od nas v primeru, če je na delovnem mestu nezadovoljen ali če meni, da je njegov osebni dohodek krivično odmerjen; zapisane pa bodo tudi posledice, če se bo poslužil kakršnekoli druge poti (npr. prekinitve dela).

V nadaljevanju sestavka objavljamo stališča družbenopolitičnih organizacij ter strokovna prispevka ekonomsko-organizacijske službe o zunanjih vplivih na gospodarsko stanje podjetja in analizo gibanja osebnih dohodkov v prvem polletju 1971.

Zapisnik razširjene seje izvršnega odbora sindikalne organizacije, ki je bila 16. julija 1971 z naslednjim dnevnim redom: Ustavitev dela ob izplačilu osebnih dohodkov za junij in posledice.

Dogodki, ki so se vrstili v torek, 13. julija, ob izplačilu osebnih dohodkov v popoldanski izmeni, nadaljevali pa v nočni izmeni in dosegli vrhunec z ustavitvijo dela naslednjega dne dopoldan, zahtevajo od sindikalne organizacije, da ugotovi nekatere vzroke in posledice in oceni postopek urejanja problemov delitve osebnih dohodkov, ki ni v skladu s statutom in drugimi samoupravnimi predpisi.

Tov. Marcijan je navzoče najprej seznanil, da je bila za isti dan ob 13. uri sklicana seja izvršnega odbora z namenom, da bi razpravljali o nekaterih novih metodah sindikalnega dela in o predlogu nove organizacije sindikata v podjetju (ukinitve pododborov za več delovnih enot — ustanovitve poverjeništev v vseh delovnih enotah in sindikalne konference podjetja).

Prav tiste dni je sindikalno predstvedstvo izvajalo med člani svetov in vodji delovnih enot posebno anketo, za katero so se odločili izvršni odbor in sindikalne organizacije, predsednik delavskega sveta in glavni direktor podjetja. Namen ankete je bil utemeljen s tem, ker so nekateri primeri kazali, da se v vseh delovnih enotah samoupravljanje ne razvija v enako učinkovit sistem organiziranja dela, gospodarjenja s sredstvi, urejanja notranjih odnosov, utrjevanja planske in delovne discipline ter osebne odgovornosti delavcev za rezultate dela.

O poteku dogodkov pa je tov. Marcijan povedal naslednje:

»V torek popoldne sem se po anketiranju pogovarjal s skupino delavcev iz avtopnevmatikarne. Izrazili so nezadovoljstvo zaradi izplačanih osebnih dohodkov, saj so bili v primerjavi s prejšnjim mesecem precej manjši. Menili so, da to ni pravičen zaslužek za njihov trud in delo in da zahtevajo za pošteno delo pošteno plačilo. Obljubil sem, da bom z njihovo zahtevo takoj seznanil tov. direktorja, če bo še v tovarni, sicer pa bom naslednjega dne zjutraj zahteval, da se takoj napravi računska kontrola obračuna osebnih dohodkov in da se morebitne napake popravi. Direktorja ni bilo več v tovarni. Zvečer sem zvedel, da ga je poklical vratar, ker so nekateri delavci tako zahtevali, zvečer sem se namreč skupno s tajnikom sindikata vrnil v podjetje in se srečal s tov. direktorjem, ki se je z delavci dalj časa pogovarjal. Prizadevanja, da bi proizvodnja normalno potekala, zagotovitev ponovne kontrole obračuna osebnih dohodkov obljuba, da bomo naslednji dan pretehtali vse možnosti, kako dvigniti osebne dohodke najnižjih kategorij delavcev, so v glavnem uspele. Naslednje jutro se je najprej sestel strokovni svet podjetja, kjer sem prisostvoval. Menil je, da je treba delavcem z najnižjimi osebnimi dohodki povečati plače, pa čeprav v breme sredstev za osebne dohodke strokovnih služb. Informiranje pa je treba izpopolniti, da bo služilo svojemu namenu.

Po sestanku strokovnega sveta je bil sklican sestanek izvršnega odbora sindikalne organizacije, predstavnikov sindikalnih pododborov tov. delovnih enot in predstavnikov drugih družbeno-političnih organizacij, da bi na skupnem sestanku izoblikovali vse predloge in z njimi seznanili delavce. Po dveh urnih razgovorih, ki jim je prisostvoval tudi glavni direktor podjetja, smo izoblikovali konkretne predloge:

1. Sredi dopoldneva bo ekonomsko organizacijska služba obvestila vse delovne enote o morebitnih računskih napakah pri obračunu osebnih dohodkov in o načinu, kako te napake popraviti.

2. Že v obračunu osebnih dohodkov za mesec julij se delavcem z nižjimi osebnimi dohodki v pro-

izvodnih in vzdrževalnih Delovnih enotah obračuna osebni dohodek po povečani planski vrednosti točke — najmanj 14.50 do največ 15.50 din.

3. Osebni dohodek za dneve kolektivnega dopusta ne bo obračunan po planski vrednosti točke 14.50, kot to določa gospodarski načrt, ampak po večji vrednosti, ki bo ustrezala poprečni vrednosti točke letošnjih prvih mesecev.

4. Številne zadeve, ki jih delavci kritično prikažejo in zahtevajo njihovo rešitev, so po statutu prepuščene delovnim enotam, da jih sproti rešujejo, oz. so v pristojnosti zborov delavcev in svetov delovnih enot, da o njih odločajo. Zato se bo na ustrezen način ugotovilo, v katerih delovnih enotah ni vskladenega dela med organi upravljanja in vodji delovnih enot, oz. kdo onemogoča delovanje samoupravnih organov in racionalno delitev dela med upravljanjem in izvrševanjem sprejetih odločitev v enotah, kot to določa statut.

5. Ena od zahtev, ki bi jo morali sveti delovnih enot sproti obravnavati in reševati v skladu z določili statuta, je tudi organizacija dela in polna zaposlenost delavcev v delovnih enotah. Zaradi številnih pripomb bo delavskemu svetu predlagano, da sveti delovnih enot v dolčenem času in po posebnih navodilih preveri organizacijo dela in polno zaposlenost delavcev in ustrezno ukrepa.

6. Predlaga se sklic izredne seje delavskega sveta za naslednji dan ob 6. uri zjutraj, na kateri naj se obravnavajo omenjeni predlogi.

Predlagal sem, naj se takoj sestanejo zbori delavcev po delovnih enotah, kjer naj predloge tolmačijo predsedniki zborov, vodje enot ter sindikalni predstavniki. Na zborih delavcev so predsedniki svetov in vodje delovnih enot, predstavniki mladine in sindikata utemeljevali predloge skupnega sestanka in jamčili za njihovo izvršitev. Ti razgovori so bili dejansko dokaj uspešni. Večina delavcev je začela ponovno delati, le nekateri ne, ker so hoteli imeti denar takoj in niso bili pripravljeni čakati odločitve delavskega sveta. Formirala se je skupina delavcev, dobila pod svoj vpliv še ostale in tako okrepljena izšla iz tovarne na občino. Po skupnih pogovorih predsednika občinske skupščine Kranj, vodstva podjetja in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij podjetja so delavci sprejeli že našete predloge, vendar so poleg teh zahtevali še takojšnje izplačilo neke razlike. Pojasnila so delavcev ekonomsko organizacijske službe o omejitvah pri izplačevanju osebnih dohodkov niso zalegla in se razgovori ni dalo končati. Več kritike je bilo izrečeno tudi na neprestano zviševanje cen, ipd. Ko jim je tov. direktor omenil izplačilo še enega regresa za dopust, so se s tem zadovoljili in se vrnil v tovarno. Delo v popoldanski izmeni je zopet potekalo normalno.

Izvršni odbor je ugotovil, da smo zaradi položaja, kakršen je bil tedaj v podjetju, lahko vsaj delno zadovoljni s politično vlogo sindikata in drugih organov, saj je večina sprejela predloge in nadaljevala z delom, žal pa je manjša skupina delavcev prenesla reševanje na ulico.

Ob ugotovitvah materialnih vzrokov, ki so povzročili prekinitev dela na tak način reševanja, je pomembno tudi soočenje z nematerialnimi vzroki. Na nekatere smo bili pozorni že pred temi dogodki in smo jih začeli reševati:

— Na širših sindikalnih sejah in sejah drugih družbenopolitičnih organizacij je bilo mogoče slišati opazke na račun samoupravnega delovanja in vsepremajnega odgovornega urejanja problemov v delovnih enotah, zaključkov pa na podlagi opazk ni bilo mogoče napraviti. Zato se je izvršni odbor sindikalne organizacije odločil za

široko akcijo anonimnega anketiranja članov svetov delovnih enot in vodij delovnih enot o samoupravnem življenju v enotah. Z zbiranjem mnenj približno 350 delavcev smo poskušali dobiti realno sliko o samoupravnih odnosih, kar je nujno glede na premajhno aktivnost svetov delovnih enot in izraženo nezadovoljstvo s samoupravnimi odnosi. Anketiranje je bilo samo delno izvedeno, zato tudi ne bo možna popolna analiza in ocene.

— Premajhna aktivnost sindikalnih pododborov po delovnih enotah (en pododbor za štiri delovne enote) prav tako kaže na pomanjkljivo organiziranje sindikata v podjetju. Tudi organiziranje sindikata je bila točka dnevnega reda že napovedane seje izvršnega odbora, pa so jo preprečili dogodki v tovarni. Metode sindikalnega dela bi bile tudi obravnavane na omenjeni seji. Zaradi dogodkov bo potrebno tem posvetiti vso pozornost, da bodo učinkovitejša in uspešnejša tudi ob takih preizkušnjah.

Po teh dogodkih so najbolj važna naslednja vprašanja in odgovori nanje:

1. Ali smo tokrat, ko smo predvidevali takšno delitev osebnih dohodkov, lahko vnaprej pričakovali takšno reakcijo delavcev? Če smo jo, kaj smo bili na osnovi takih predvidevanj dolžni storiti? Ali bomo v bodoče sposobni videti nevarnost in vnaprej predvideti možnosti — z analizo določenih dogodkov — da se lahko konflikti razrastejo v takem obsegu, ostrini in v tako demonstriranje, kakršnemu smo bili priča tokrat?

2. Ali je zaradi obravnavanja na ulici samoupravljanje v podjetju na preizkušnji padlo? Kje so torej vzroki, da zbori delavcev s pomočjo predsedstev, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in vodstev delovnih enot niso imeli toliko zaupanja in bili toliko prepričljivi, da bi samoupravno dogovarjanje znotraj enote doseglo uspeh?

3. Kje so vzroki, da so delavci kazali nezaupanje v metode reševanja po samoupravnih aktih podjetja?

Po mnenju tov. Sujkoviča nosi del krivde za neuspeh samoupravnega dogovarjanja vodstvo enote, ki predlogov organov enote ne upošteva dovolj, pač pa jih po lastnem preudarku celo zavrne in s tem izgubi zaupanje delavcev. Več sklepov, ki so bili sprejeti pred meseci, se v avtopnevmatikarni še vedno ni realiziralo.

Tov. direktor je obsodil tako metodo urejanja problemov. To je povzročilo tudi razdvojenost delovnega kolektiva Save v proizvodne in strokovne delavce. Menil je, da konflikti izvirajo tudi iz nepravilnega pojmovanja samoupravljanja. Izvoljenih predstavnikov delavci ne spoštujejo, vodstvo enote ne izvršuje vseh dolžnosti, vsak, kdor zahteva red, postane nepriljubljen. Taki odnosi so v protislovju s pojmom in dejanskim pomenom samoupravljanja, ki zahteva red, odgovornost in disciplino. Enota sama naj ureja svoje notranje probleme, saj jih tudi najbolj pozna, ne pa samo očitati napake vodstvu podjetja, direktorju in drugim organom.

Glede očitkov delavcev ob prekinitvi dela zaradi nepravilnega razmerja med osebnimi dohodki po kvalifikacijah, je tov. direktor menil, da so razponi med osebnimi dohodki kvalificiranih delavcev in visoki strokovnih kadrov komaj v razmerju 1:2. Poprečni osebni dohodki inženirja v našem podjetju npr. 3.000,00, kvalificiranega delavca pa 1.700 din. Ustrezno nagrajevanje strokovnjakov je opravljeno in nujno, ker nam sicer grozi pomanjkanje in nezavzetost visoko strokovnih kadrov za delo v našem podjetju.

Tov. Filip Majcen je v svojem razmišljanju poskušal »dognati« krivdo vodstva podjetja. Menil je,

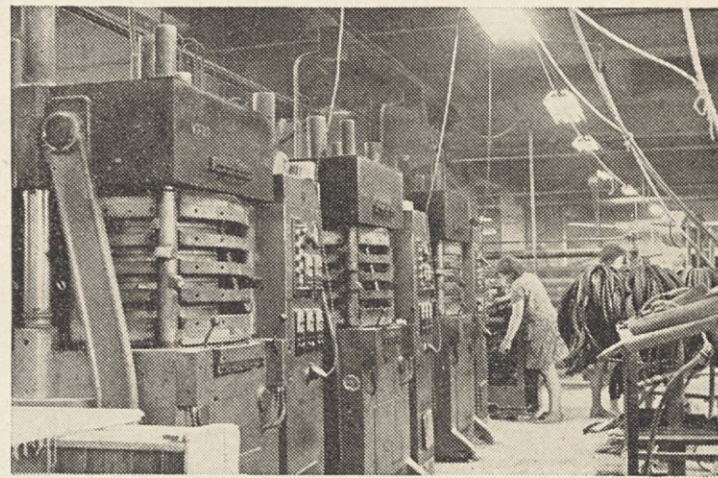
da je vodstvo podjetja odgovorno za pravilno reševanje problemov v toliko, kolikor kolektivu ni omogočalo tekočega seznanjanja s problemi poslovanja in bi v primeru boljše informiranosti delavci morali pokazati večji posluš za tre-

nutne težave. Dosegli smo ugoden polletni poslovni rezultat, izpolnili plan proizvodnje in prodaje kljub stalnim težavam: dobave surovin, selitve strojev, velika fluktuacija delavcev, težki pogoji gospodarje-

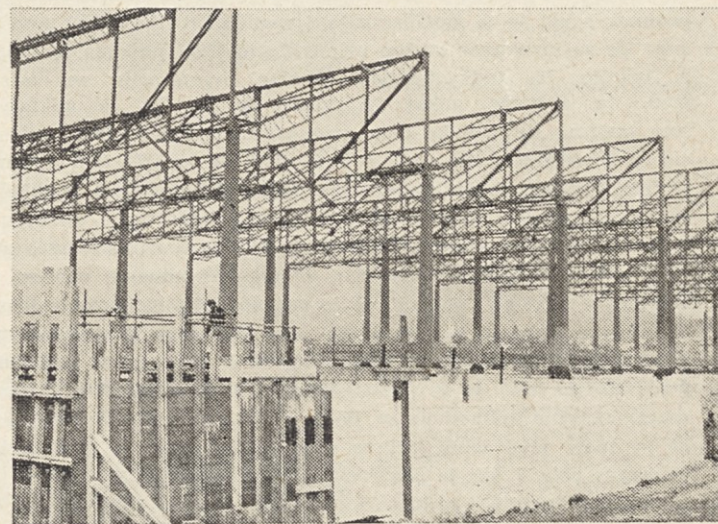
(Nadaljevanje na 5. str.)

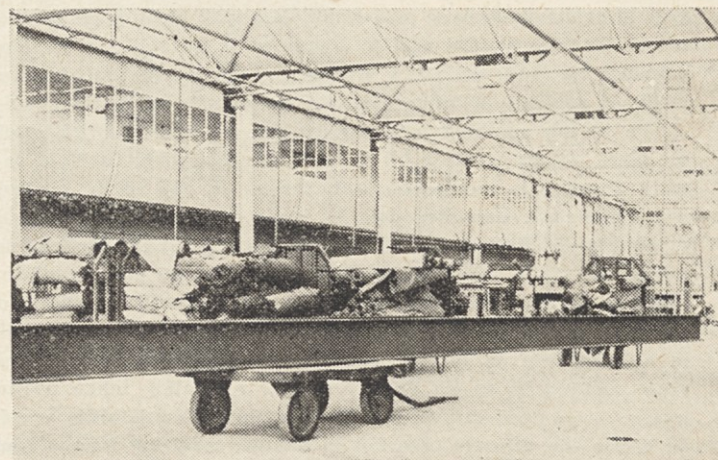
Sava ima tradicijo. To pomeni, da znamo delati dobre avtoplašče in druge gumijevke izdelke. Sodimo med najnaprednejše, saj izvažamo naše izdelke na tržišča, ki so najbolj zahtevna. Če ne bi imeli strokovnjakov, tega ne bi zmogli.

Kljub dobrim poslovnim rezultatom, ki jih dosega naše podjetje, pa zunanji vplivi — povišane carine, večje cene surovinam, itd. — močno vplivajo na to, kakšen je in bo naš osebni dohodek.

Saj še ni dolgo, ko smo opazovali skelet novih delovnih prostorov. Danes je vse to pokrito in zakrito. Po čigavi zaslugi? Nas vseh! Na prehojeno pot bodimo bolj ponosni, saj se mnogi ne morejo pohvaliti s takimi uspehi, kakor mi, Savčani.

K novi, moderni tovarni pa vsak dan lahko še kaj dodamo, dokupimo, dogradimo, zato, da bi lažje delali. In boljše. Pa tudi, da bi bolje zaslužili.

(Nadaljevanje s 4. str.)

nja, nelikvidnost, neuresničitev stabilizacijskega programa s stalno povečavo inflacije, itd., s katerimi nismo vznemirjali delavcev. Ti pa so tokrat zahtevali svoj večji zaslužek. Zaslužki so po njegovem mnenju res premajhni, saj se niso bistveno povečali v primeri z zaslužki izpred dveh let. To pa v primerjavi s stalno dražitvijo življenjskih dobrin ne zadostuje več za normalno življenje. Zakon, ki nas omejuje in zahteva samoupravno dogovarjanje, nam trenutno onemogoča uskladiti razmerje med osebnimi dohodki in življenjskimi stroški, kar ustvarja nezadovoljstvo in nestrpnost med delavci.

Tov. Kalan, tajnik občinskega sindikalnega sveta, je izrazil zaskrbljenost zaradi dohodkov ob izplačilu osebnih dohodkov v Savi še posebej zato, ker so v primerjavi z drugimi krajinskimi podjetji višji in bi zato po zgledu utegnili priti drugje do še ostrejših reakcij. Zaradi preventive so bili na skupnih razgovorih direktorji krajskih podjetij, predsedniki sindikatov, predsedniki delavskih svetov in sekretarji ZK informirani o ukrepanju v podobnem položaju. Splošna ugotovitev na tem zboru je bila, da so dogodke povzročili notranji in zunanji dejavniki. Zato bo važna tudi čimprejšnja sklenitev samoupravnega sporazuma in budnost, da s prekoračenjem roka za sklenitev ne zapademo pod splošni družbeni dogovor.

Glede reorganizacije sindikata v podjetju je predlagal sodelovanje z občinskim sindikalnim svetom, ker je le-ta nujno potrebna. Poudaril je tudi odločitev občinskega vodstva, da prepušča urejanje in normalizacijo položaja v Savi samoupravnim in političnim organizacijam podjetja, na osnovi skupnih dogovorov pa se bo izoblikoval način sodelovanja v bodoče, ki bo temeljil predvsem na pomoči, ne pa na obsojanju minulih dogodkov.

Nadalje je tov. Marčijan seznanil navzoče z izjavo, ki jo je dal novinarju ob prekinitvi dela:

Zavedamo se, da mora sindikalna organizacija kot politična organizacija oceniti, kako je bilo mogoče, da v takšnih pogojih organiziranega samoupravljanja, kot je pri nas v podjetju, nismo uspeli doma rešiti stvari. Člani izvršnega odbora sindikalne organizacije se sprašujemo, od kje izvira nezaupanje delavce v dogovore, ki smo jih imeli in kako je nastal tak položaj. Ocenjujemo, da vzrok za to niso samo notranji odnosi, marveč razmere, ki so v gospodarstvu nasploh. To in pa različne podražitve, omejitve in tako naprej, je ustvarilo nezaupanje med delavci. Med vsemi dogodki so namreč delavci obsojali podražitve, nekatere gradnje, obljube, itd. ...

Dokler bod razmere takšne, mislim, da bo tudi sindikat težko delal. Naša sindikalna organizacija je bila ena tistih, ki je zahtevala, da med drugim ne pride do podražitve vode, kanalsčine in smetarine v občini. Tudi sedaj se pridružujemo stališču občinskega sindikalnega sveta, da mora skupščina ponovno razpravljati o podražitvah in da od sprejetih sklepov deloma odstopi.

Sindikat v Savi je vse doslej zagovarjal stališče, da bomo skušali na podlagi ustvarjenega dohodka in podlagi sporazuma izboljšati najnižje osebne dohodke. To smo sedaj pojasnjevali in zagovarjali, vendar pa delavci ne razumejo in sprašujejo, kako lahko zakon omejuje višino osebnih dohodkov za 11 %, če so se po drugi strani življenjski stroški že povečali za 19 % in smo priče raznim podražitvam.

V sredo zjutraj smo se odločili, da namesto za ob 13. sklicano redno sejo izvršnega odbora sindikalne organizacije takoj skličemo izredno sejo, na katero smo povabili predstavnike vodstva in samoupravnih organov ter družbenopolitičnih organizacij in predstavnike svetov delovnih enot. Na tem sestanku smo se domenili, da se nekaterim delavcem začasno poveča

vrednost točke in se zato za nekaj procentov zmanjšajo dohodki strokovnim delavcem. Za to smo se odločili, čeprav smo bili prepričani, da ni prav, da se jim dohodki zmanjšajo, saj tudi dohodki strokovnih delavcev sedaj niso najbolj stimulatívni.

Lahko rečem, da smo v teh razgovorih in stališčih uspeli prepričati večino delavcev v proizvodnji, da so začeli z delom in hkrati sprejeli predloge. Vendar pa v treh proizvodnih enotah takšnih predlogov in obrazložitvev o zakonskih omejitvah niso sprejeli in zato odšli iz podjetja.

Na osnovi razprave so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Člani izvršnega odbora so se strinjali z izjavo tov. Marčijana, ki jo je dal novinarju ob prekinitvi dela.

2. Izvršni odbor sindikalne organizacije ugotavlja, da smo samoupravljanje v Savi poleg razvoja novih družbenih odnosov med ljudmi razumeli kot dobro organizirano in odgovorno delo vseh organov in posameznikov. Prizadevali smo si, kolikor je bilo v danem položaju največ mogoče, za samoupravno ureditev problemov tokratne delitve osebnih dohodkov znotraj tovarne, zato se ne strinja-

V slogi je moč. Tam, kjer bodo delali skupaj, drug drugemu pomagali, ne pa se kregali in si očitali, bo delo lažje.

mo s pouličnim reševanjem takšnih težav.

3. Glede na naše razprave in izkušnje ob teh dogodkih menimo, da je treba zagotoviti popolno uredničenje že sprejetih predpisov in zaostriti odgovornost vseh, kakor jim je naložena. Vsak samoupravni organ, vsak vodja delovne enote, vsak posamezni delavec, vsak družbenopolitični organ naj z vso odgovornostjo prevzame in izpolnjuje naloge in pristojnosti, ki so mu zaupane. Na ustrezen način pa naj samoupravni organi preprečijo samovoljno ravnanje posameznikov mimo predpisov in zakonov.

4. Na podlagi že izvedene ankete in na osnovi posebne analize o vzrokih za zadnjo prekinitvev dela, se bomo v sodelovanju z občinskim svetom odločil za reorganizacijo sindikalnih pododborov in za uvedbo nekaterih novih metod dela sindikata v bodoče.

5. Vztrajali bomo, da bo osnutek samoupravnega sporazuma po prvotnem dogovoru izdelan do konca mesca in da bomo na njegovi osnovi lahko delno izboljšali najnižje osebne dohodke (ne samo začasno, kot je sedaj sklenil delavski svet podjetja).

6. Zahtevali bomo in če bo potrebno dali tudi svoj predlog, kako naj se informiranje je izboljša in kako naj izgledajo informativni, ki tolmačijo delitev osebnih dohodkov, da bi le-ti bili dovolj popolni, jasni in razumljivi vsem delavcem.

Konferenca zveze komunistov

O dogodkih, ki so se vrstili v Savi 13. in 14. julija, je poročal tov. Slavko Mihelič:

Na dan izplačila osebnih dohodkov za mesec junij je skupina delavcev iz avtopnevmatikarne v popoldanski izmeni prekinila delo zaradi nezadovoljstva z višino prejetih osebnih dohodkov. Tov. direktor, ki se je zadrževal popoldne med delavci, jih je v večurnih pogovorih skušal prepričati, naj začnejo ponovno delati. Obljubil jim je, da bo naslednji dan zjutraj sklical strokovni kolegij, ki bo preučil vse možnosti za zvišanje osebnih dohodkov vsaj najslabše plačanim delavcem. Delavci so vztrajali pri svojih zahtevah o takojšnjem povišanju osebnih dohodkov, prekinitvev se je nadaljevala v nočni izmeni in se razširila še na druge obrate delovne enote v obratu II. Delo v obratu I, III in IV pa je potekalo normalno.

Naslednje jutro je bil sklican najprej strokovni svet podjetja, ki je ugotovil dejansko stanje v tovarni in sprejel sklepe za normalizacijo dela. Zatem je bil sklican skupni sestanek predstavnikov samoupravnih organov delovnih enot in predstavnikov družbenopolitič-

vse prej navedene predloge, ki bodo veljali do sprejetja samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov.

Tov. Mihelič je pojasnil tudi vzroke za 20 % znižanje osebnih dohodkov v mesecu juniju v primerjavi z majskim osebnimi dohodki: dobiček, ki je bil izplačan zaradi materialnih prihrankov meseca maja produktivnim delavcem, znesel 10 %, 10 % pa gre na račun manjšega števila ur v mesecu juniju.

Realni delavčev standard je v primerjavi s prejšnjim letom padel, kar nam kažejo tudi podatki republiškega zavoda za statistiko. 19 % inflacija od julija 1970 do 1971, ki je v Kranju lahko še večja, ni v sorazmerju z 11 % povečavo osebnih dohodkov. Delavci so menili, da se s takimi osebnimi dohodki ne da več živeti in zato za pošteno delo zahtevajo svoje plačilo. (Poprečni osebni dohodki v maju znašajo 1690 din, v juniju pa 1590 din; ta poprečja so najvišja za industrijo). Zaradi izredno težkih delovnih pogojev so delavci sodili, da je treba v Savi zaslužiti več kot v drugih tovarnah. Osebni dohodki pa so limitirani, ustrezno povišanje nam onemogoča zakon, čeprav smo v letošnjem prvem polletju dosegli ugoden poslovni rezultat. Proizvodni plan je bil došežen 101 % kljub stalnim pomanjkanjem delovne sile, selitvi strojev, problemov dobave surovin in strojev. Presežen plan proizvodnje je zasluga tako strokovnih kot proizvodnih delavcev. Plan prodaje je izpolnjen 99,8 %. 20 % smo povečali likvidnost, terjatve smo znižali, plače v juliju smo izplačali iz lastnih sredstev.

Dobiček pa, ki je bil predviden v letošnjem letu, se je zaradi omenjene prekinitvev dela v treh izmenah zmanjšal, zato moramo to škodo nadomestiti predvsem znotraj tovarne s sistematskimi ukrepi, ki se že pripravljajo.

Tov. direktor je poudaril, da bi z zavzetostjo vsakega člana partije, mesta in vloge, ki jo po svoji funkciji ima, ne bi prišlo do takega položaja v tovarni in ne do takšnega načina reševanja problemov.

Tov. Maks Jeza je za obnašanje komunistov, ki so aktivno sodelovali pri prekinitvi dela, predlagal stroge ukrepe in kazni — izključitev. V nasprotnem primeru pa namerava sam in skupina mladih komunistov, ki jih zastopa, izstopiti iz organizacije ZK.

Tov. Marjan Perpar je menil, da je pri obsojanju kršiteljev zakonskih in tovarniških določil potrebno najprej realno analizirati dogodke, ugotoviti, kakšen je bil postopek reševanja problemov, oce-

niti reakcijo delavcev v okoliščinah, o katerih smo slišali. Ugotoviti bo treba vzroke, zakaj v današnjem samoupravnem sistemu pot razčiščevanja problemov ni vodila preko voljenih predstavnikov kolektiva v samoupravnih organih; ugotoviti, koliko so bili postopki in nastopi posameznikov izven okvira samoupravnih dogovorov in aktov, ter zaradi kršitev ukrepati nasproti komunistom in ostalim udeležencem prekinitve.

Tov. Dušan Feldin je menil, da je odnos do posameznih komunistov — udeležencev prekinitve — po predlogu tov. Jeza preoster, ker takemu ravnanju niso krivi le notranji vzroki, saj je čutiti pomanjkanje odgovornosti na vseh nivojih organov ZK. Glede na vlogo, ki bi jo morali imeti samoupravni in politični organi v delovnih enotah, se je vprašal po dejanskem pomenu teh organov, v katere so delavci izgubili zaupanje.

Tov. Slavko Mihelič je pripomnil, da je nezaupanje našlo domovinsko pravico v Jugoslaviji, ker se ob vsaki devalvaciji, reformi in drugih gospodarskih spremembah kljub obljubam ničesar ne naredi.

Tov. Feldin je nakazal tudi problem zaščite delavcev, ki ne podležejo vplivu večine v podobnih primerih. Ob zdajšnji prekinitvi dela so vsi skladiščni in transportni delavci nadaljevali delo; zaradi tega so bili izpostavljeni ostremu pritisku in žaljenju s strani sodelavcev.

Tov. Anton Lah je obsodil tak način reševanja problemov, ki ni v skladu s statutom in samoupravnimi določili. Menil je, da je bila budnost organizacije ZK premajhna, saj je le nekaj vplivnih delavcev preusmerilo razvoj dogodkov v nepravilno smer. Do sedaj organizatorjev takih izgrediv nismo odstranili in smo bili obenem premalo pozorni na njihovo pritaženo delovanje med delavci. Naša zakonodaja štiti tudi slabega delavca, postopek naše disciplinske komisije je odločno predolg. Zato se bomo v bodoče morali posluževati hitrejših postopkov, ki bodo bolj učinkovali na delavce.

Navzoči so razpravljali tudi o sodelovanju komunistov pri pomirjevanju in ugotavljanju, da je aktivnost komunistov v proizvodnih delovnih enotah težko objektivno oceniti, ker so bili izpostavljeni velikemu pritisku sodelavcev, komunisti strokovnih služb pa se med delavci niso smeli pojaviti. Delovanje komunistov je bilo možno le preko samoupravnih in političnih organizacij, pri čemer je bila organizacija ZK le posredno prisotna.

(Nadaljevanje na 6. str.)

Pojasnilo o izplačilu regresov za dopust

POD OZNAKO »NAGRADA«

Dosedanji sistem tehnike obračuna osebnih dohodkov v elektronskem računskem centru je veljal od januarja 1970 do julija letos. To pomeni, da smo prejeli obračunan osebni dohodek za junij, ki je bil izplačan 13. julija, še po starem načinu. V starem načinu obračuna osebnih dohodkov pa ni bilo posebnega prostora (posebne vrste kartic oz. posebne vrste plačila) za »regrese za letne dopuste«. Razlog za to je bil v tem, da se je takšna vrsta plačila pojavila le enkrat letno. Ker smo v elektronski računski center vložili določena sredstva in ker je osnovna prednost obdelav na elektronskem računalniku v tem, da razbremenijo človeka enostavnega rutinskega dela, je razumljivo, da je finančno-računovodska

služba, ki je bila dolžna izplačati regres, iskala možnost obračunati regres s pomočjo računalnika. Edina možnost je bila na VK z oznako »Nagrada« (šifra 257), kar je bilo navedeno tudi na izplačilnih kuvertah. Pomanjkljivost pri tem delu je samo v tem, da se ni nihče dogovoril za spremembo naziva VK posebej za to priliko, kar bi tehnično ne predstavljalo nobenega posebnega problema. V pojasnilo lahko navedemo, da ni nihče pričakoval take razlage naziva »nagrada«, kot smo jo doživeli na dan štrajka. Takšna pričakovanja nam potrjujejo naslednja dejstva:

delavci so bili tako ustno od vodij kot preko zapisnika delavskega sveta seznanjeni z višino regresa za leto 1971.

To pomeni, da so lahko točno vedeli, kaj je dejansko pomenil naziv rubrike »nagrada« na kuverti. Zato nas bo zelo težko prepričati, da ni določena skupina delavcev v tovarni zlonamerno izkoristila omenjene besedice kot iztočnico za neredne, ki jih je povzročila.

Naslednji dan je bila izredna seja delavskega sveta, ki je sprejel

(Nadaljevanje s 5. str.)

Tov. Rudi Nadiževac je vprašal, kaj je mogoče storiti, da do prekinitve ne bi več prišlo, saj je vsaka močnejša in bolje organizirana.

Tov. Mile Milivojevič je poudaril, da je mesto izbruhov in nezadovoljstva vedno isto, organizatorji niso delavci z najnižjimi osebnimi dohodki, pač pa delavci, ki so vedno nezadovoljni. Predvsem moramo najprej rešiti notranje probleme, ki so tudi stalni povzročitelji nezadovoljstva med delavci: delitev osebnih dohodkov, kadrovska politika, organiziranost upravnih organov in metode njihovega dela, odnosi nadrejeni-podrejeni, itd. Zavestno je treba najprej poiskati vzroke med nami znotraj tovarne in ustrezno ukrepati, zaostri disciplino in odgovornost posameznikov in organov ter terjati od njih spoštovanje vseh pravic in izvrševanje vseh dolžnosti, ki jim jih nalagajo statut in drugi sprejeti predpisi.

Tov. Martin Košir je v svojem govoru poudaril, da je organizacija ZK dolžna analizirati politično stanje v delovni organizaciji. Politične organizacije naj skupno s samoupravnimi organi naredijo stvarno oceno vzrokov in z njo osvetlijo dogajanje in nato ugotovijo, koliko so posamezniki ravnali napakačno. Menil je, da ekonomski položaj ni mogel biti vzrok za take akcije z ozirom na mnogo šibkejše delovne organizacije v Sloveniji, ki se niso odločile za tak način reševanja svojih problemov. Uspehi v gospodarstvu so povzročili zanesenost in prepričanje, da se v takem položaju ne more ničesar zgoditi, kar je povzročilo nedelavnost političnih organizacij. Zato je nujno potrebna večja delavnost samih komunistov in programsko delo organizacije ZK.

Sklepi:

1. Konferenca ugotavlja, da dogodki, ki so se vrstili v tovarni 13. in 14. julija v zvezi s prekinitvijo dela, niso potekali po poteh, ki jih predvideva statut podjetja in drugi samoupravni akti. Delavci so volili svoje predstavnike v samoupravne organe ter preko njih lahko rešujejo nerešena vprašanja.

2. Konferenca je mnenja, da je prišlo do prekinitve dela tudi zaradi nezadostne aktivnosti družbenopolitičnih organizacij, ki bi lahko vplivale na to, da se bi spori reševali na predpisan način.

3. Grupe in oddelki ZK tovarne Sava naj razpravljajo o razlogih, ki so privedli do takega odziva na izplačilo osebnih dohodkov, obravnavajo naj dejavnost komunistov, predlagajo naj sekretariatu oz. v sodelovanju s sekretariatom formulirajo predloge, ki naj bi jih sprejeli samoupravni organi, da bi se vsi nespornosti v kolektivu in problemi, ki so pogojeni z zunanjimi faktorji reševali na način, kot ga predvideva statut podjetja in drugi tovarniški predpisi.

4. Konferenca ugotavlja, da bi morali samoupravni organi tesneje sodelovati z vodstvom posameznih enot, tako da bi morebitne nepravilnosti in pomanjkljivosti reševali skupaj.

5. Družbenopolitične organizacije bi morale najti večji stik s kolektivom in se pogovarjati z delavci o razlogih za reagiranje mimo poti, ki jih določa statut, analizirati stanje in ukrepati, da v bodoče do podobnih reakcij ne bi prišlo.

6. V zvezi s tem se zadaljujejo vsi vodje grup ZK, da najkasneje do 10. avgusta skličejo sestanke, na katerih morajo obravnavati naslednje:

— vloga in aktivnost članov ZK pred in med prekinitvijo dela;

— vloga in aktivnost članov organov upravljanja v delovnih enotah;

— zakaj je prišlo do takega načina reagiranja, ko imajo člani kolektiva za reševanje problemov na voljo poti, ki jih določajo samoupravni akti in drugi predpisi;

— oceniti politično situacijo v kolektivu po teh dogodkih in kakšen način aktivnosti družbenopolitičnih organizacij naj se predlaga, da se v bodoče taki dogodki ne bi več ponovili.

Kakšen je vpliv zunanjih faktorjev?

Ko je konferenca zveze kolunistov že dan po štrajku analizirala vzroke, ki so delavce tako razburile, je eden od udeležencev dejal: »Sprašujem se, kakšen pomen imajo še naši samoupravni in politični organi v delovnih enotah, kajti kaze, da so delavci izgubili zaupanje vanje«. Drugi pa je pripomnil: »Nezaupanje je našlo že domovinsko pravico v Jugoslaviji! Ob vsaki devalvaciji, reformi in drugih gospodarskih spremembah dežujejo obljube, ostaja pa vse po starem. Kako naj potem delavci še komu verjamejo?!«

Zal je v teh besedah kar preveč resnice. Znan slovenski ekonomist, ki se ukvarja z analizo pojavov v narodnem gospodarstvu kot celoti, je ugotovil naslednje:

Po letu 1952 — do tedaj so se krize v našem gospodarstvu pojavljale pretežno kot posledica težav v kmetijstvu — beležimo krizna obdobja še 1956, 1961, 1965 in 1970 do 1972. Če ta krizna leta primerjamo med seboj, ugotavljamo, da so krize pri nas iz obdobja v obdobje ostrejšje. To kaže, da v našem blagovno-tržnem modelu gospodarstva tisti faktor, ki bi moral skrbeti za skladen in enakomeren razvoj proizvodnje in potrošnje ne vpliva dovolj kvalitativno ali pa nima dovolj moči. V kapitalističnih deželah je ta faktor vpliv države in ekonomisti ugotavljajo, da je kvaliteta tega vpliva takšna, da so npr. recesije v gospodarstvu zapadnoevropskih dežel iz obdobja v obdobje blažje. Nekaj bo torej treba spremeniti, če bomo hoteli enakomernjši razvoj.

Ali se lahko nadejamo, da bo z uveljavitvijo ustavnih sprememb in s prenosom pristojnosti za urejanje nekaterih institucionalnih in narodno gospodarskih po-

gojev v posamezne republike kaj bolje? Vpliv federacije zlasti na investicije, ki niso imele kritja in so predstavljale močno žarišče nelikvidnosti in inflacije, smo se hoteli izogniti. Jasno pa je, da ne moremo mimo tega, da ima federacija v pogojih enotnega jugoslovanskega tržišča še vedno poln vpliv, zlasti za urejanje zunanjetrgovinskega režima ter na politiko cen.

Oba zadnja vpliva pa s precej ostrim nožem režeja kruh tudi našemu podjetju. Surovine in stroje moramo kupovati na prostem trgu, večji del za konvertibilne valute (dolarje, marke, ipd), cene za cca 2/3 naših izdelkov pa ne moremo oblikovati tako, kot bi si po naših izračunih želeli, ampak imamo zanje določene najvišje zneske. Te cene (mislimo na pnevmatiko) so bile od reforme

leta 1965 do devalvacije januarja letos spremenjene le enkrat, in sicer junija lani. V tem času so se cene surovinam povečale, in sicer domačim surovinam za cca 35 %, uvoženim pa za približno 25 %. Naši osebni dohodki so se povečali skupaj za 50 %, indeks življenjskih stroškov pa za 40 %, ipd.

Tudi v občini, kjer živimo je v zadnjem času prišlo do nekaterih sprememb, ki so vplivale na življenje in delo v našem podjetju.

Naj navedemo le en primer: ISKRA je v zadnjih dveh letih svoje osebne dohodke občutno povečala (kljub temu, da je njen poprečni osebni dohodek še vedno za cca 250 ND din nižji od Savskega), odtod pa sledi, da nekateri delavci, ki zapuščajo Savo govorijo: »Rajši bom delal v boljših delovnih pogojih, pa čeprav za 200 ali 300 ND manj na mesec!«

Analiza gibanja osebnih dohodkov v prvem polletju 1971

Poprečni izplačani osebni dohodki v naši tovarni so se v primerjavi z lanskim letom povečali od 1427 ND na 1584 ND ali za 11 %. Osebni dohodki po skupinah delovnih enot pa so se v poprečju povečali takole:

- v proizvodnih delovnih enotah za 6,3 %,
- v vzdrževalnih delovnih enotah za 15,4 %,
- v storitvenih delovnih enotah za 12,7 %,
- v strokovnih službah za 10,9 %.

a) Poprečni osebni dohodki in nadure

Na takšno gibanje je vplivalo predvsem nadurno delo. Te oblike dela je bilo npr. v delovni enoti polizdelki pnevmatike leta 1970 poprečno 1405 ur mesečno, letos pa 1571 ur ali 11,8 % več. Poprečni osebni dohodki na mesec so se v tej delovni enoti povečali za 21 % (od 1485 ND poprečnega osebnega dohodka lani na 1799 ND v letu 1971); to pomeni, da so se poprečni osebni dohodki v tej delovni enoti povečali delno zaradi povečanja osebnih dohodkov v vsej tovarni, delno pa zaradi večjega števila opravljenih nadur. Jasno sliko nam nudijo tudi podatki v delovni enoti avtopnevmatikarna:

Lani je bilo poprečno izplačanih na mesec 1485 ND ali cca 2 % manj kot v prvih šestih mesecih letošnjega leta, ko je znašal poprečni mesečni osebni dohodek 1517 ND. V tej delovni enoti pa se je poprečno število nadur na mesec v letošnjem letu zmanjšalo od 5748 na 3264 ali za 43 %. Če primerjamo poprečni izplačani osebni dohodek na uro v tej enoti, ugotovimo, da je ta znašal leta

1970 7.04 ND, letos pa 8.25 ND ali 16 % več. To pomeni: delovna enota avtopnevmatikarna je v poprečju opravila letos manj nadur kot lani, njen poprečni osebni dohodek za uro je sicer 16 % višji od lanskega, skupni poprečni mesečni osebni dohodek pa je zaradi manjšega števila nadur letos višji le za 2 %.

Podobno bi si lahko razložili tudi podatke po ostalih delovnih enotah, vendar zaradi preglednosti navajamo le še podatke za skupine delovnih enot:

● proizvodne delovne enote so letos zmanjšale število nadur približno na polovico, njihov poprečni osebni dohodek na uro pa se je povečal za točno 11 %;

● vzdrževalne delovne enote so povečale lansko poprečno število nadur za 7 %, poprečni osebni dohodek na uro pa se jim je povečal za 24 %. Na to je poleg 100 % dodatka za nadure ob nedeljah vplivala tudi sprememba analitske ocene delovnih mest kurjačev za 15 %;

● v storitvenih delovnih enotah se je število nadur letos zmanjšalo za 12 %, poprečni osebni dohodek na uro pa so se povečali za 7 %;

● podobno sliko kažejo podatki o izplačanih osebnih dohodkih in opravljenih nadurah v strokovnih službah, kjer se je poprečno število nadur zmanjšalo za 30 %, poprečni osebni dohodek na uro pa se je povečal za 8 %.

b) Poprečni osebni dohodki in poprečne analitske ocene delovnih mest

Poleg navedene primerjave se nam zdi zanimiva tudi primerjava poprečnih osebnih dohodkov in poprečnih analitskih ocen, ki jo kaže naslednja tabela:

	(mesečno) poprečni os. doh.	poprečna anal. ocena	rang popr. os. doh.	rang popr. an. oc.
PROIZVODNE del. enote	1394	72	3	3
vzdrževalne del. enote	1952	82	1	2
storitvene del. enote	1200	70	4	4
strokovne službe	1870	100	2	1

V prvem polletju je bil izplačan najvišji poprečni osebni dohodek vzdrževalnih delovnih enotah, in sicer za 4 % višji kot v strokovnih službah, kljub temu, da je poprečna analitska ocena v vzdrževalnih delovnih enotah za več kot 20 % nižja od poprečne analitske ocene v strokovnih službah. Pri tem naj kot razlog navedemo še naslednji številki: 285 delavcev v vzdrževalnih enotah je opravilo v prvih šestih mesecih letos 38179 nadur, medtem ko je 750 delavcev v strokovnih službah opravilo le 20528 nadur (pri tem so v strokovnih službah pretežno število nadur

opravili v skladiščih surovin in gotovih izdelkov ter transportu, kjer je poprečna analitska ocena nižja od analitske ocene strokovnih služb). K razvrstitvi poprečnih osebnih dohodkov in poprečne analitske ocene storitvenih in proizvodnih delovnih enot nimamo posebnega komentarja, ker sta ranga poprečnih osebnih dohodkov in poprečnih analitskih ocen med seboj uskladeni.

c) Zaradi številnih »novic« o astronomsko visokih osebnih dohodkih, ki so krožile ob štrajku po tovarni, menimo, da bi bilo v okviru poročila o gibanju oseb-

Naši poprečni osebni dohodki so v zadnjih dveh letih naraščali po cca 10 % letno, vendar ta porast ni enak porastu osebnih dohodkov v drugih panogah, zlasti ni ustrezal skokovitemu naraščanju cen življenjskim potrebščinam. Znašli smo se torej v kleščah, da nam povečanje nominalnih osebnih dohodkov ni zadoščalo tudi za ustrezno (in primerljivo z drugimi panogami) rast realnih osebnih dohodkov.

Zato nekaterim izrazitim nezadovoljstvom ni bilo pretežno potegniti v vrtnec nezadovoljstva tudi ostalih, sicer tihih, mirnih in delovnih — pravih Savčanov, ki pa jim je bilo enkrat dovolj obljub in praznega govoričenja ob tem, ko dejanja — pa bodisi, da gre za dražjo vodo ali meso — kažejo drugače.

nih dohodkov v prvem polletju 1971 primerno navesti tudi naslednje:

1. Osebne dohodke pod 1.000,00 ND za poln delovni čas je prejelo junija 63 delavcev, višjega od 3.000,00 ND pa 93 delavcev. Najnižji osebni dohodek bo dvignjen nad 1.000,00 ND že pri osebnih dohodkih za julij, z malenkostnimi izjemami pa prejema višje osebne dohodke kot 3.000,00 ND le delavci s fakultetno izobrazbo. Teh je v naši tovarni 87.

2. Vsota izplačil po civilno-pravnih pogodbah za mesec maj in junij znaša:

	maj	junij
vsota izplačil:	9.912,85	8.379,65

Ta izplačila prejema pretežno tovarniški upokojeenci, ki opravljajo nujna dela (največ po 4 ure dnevno), na primer:

— urejanje tovarniškega arhiva,

— skladiščenje reklamiranih izdelkov,

— laična kontrola bolnikov,

— pakiranje tesnil na domu, ipd.

3. Najvišji osebni dohodek, ki je bil za junij izplačan v naši tovarni, je prejel direktor podjetja, in sicer 6.275,00 ND.

4. Za osebne dohodke je bilo junija izplačanih v proizvodnih enotah v poprečju za 10 % manj sredstev kot maja, v vzdrževalnih delovnih enotah za 12 %, v storitvenih delovnih enotah za 1 % več, v strokovnih službah pa za 3 % manj kot maja. Vsota ur, za katere smo osebne dohodke prejeli, pa je bila junija za cca 5 % manjša.

To pomeni, da je bil junijski osebni dohodek v proizvodnih delovnih enotah in vzdrževalnih delovnih enotah manjši zaradi:

— števila ur (5 %),

— zaradi dobička, ki je bil izplačan za prihranke pri materialu v prvem tromesečju v proizvodnih in vzdrževalnih delovnih enotah (10 %).

To bi pomenilo v masi skupno zmanjšanje za 15 %. Razliko za 10 % v proizvodnih delovnih enotah, oz. 12 % v vzdrževalnih delovnih enotah, pa izravna za 3 % višja poprečna vrednost točke v juniju v primerjavi z majsko.

V posameznih proizvodnih delovnih enotah (npr. avtopnevmatikarna, polizdelki pnevmatike) je na več kot 10 % nižji osebni dohodek vplivalo tudi bistveno manjše število nadur junija kot pa maja, in sicer:

	število nadur	
	maj	junij
delovna enota	indeks	VI/V
polizdelki	1438	922
pnevmatike	2269	269
avtopnevmatikarna	12	12

